

Oponentní posudek dizertační práce

Název práce:	Zhodnocení stavu vybraných biokoridorů na jižní Moravě, zejména jejich dřevinné složky
Doktorand:	Ing. Boleslav Jelínek
Školitel:	Doc. Ing. Luboš Úradníček, CSc.
Oponentka:	Doc. Dr. Ing. Alena Salašová Ústav plánování krajiny Zahradnická fakulta v Lednici Mendelova univerzita v Brně

Formální stránka práce

Posuzovaná dizertační práce obsahuje celkem 152 stran textu a 130 stran samostatné přílohy, 71 tabulek a 59 obrázků (mapky, fotografie, grafy). Z hlediska formální úpravy práce splnila požadavky kladené na dizertační práce. Práce je logicky členěná, dokumentovaná tabulkovou a grafickou přílohou, vhodně adjustovaná. Orientace v textu je ztížena rozdělením informací do dvou vázaných textů (samotná práce a její příloha). Umístění některých informací do příloh (zejména popis lokality a informace o způsobu založení porostu) nebylo šťastné. Jedná se o informace stěžejní pro posouzení získaných výsledků a způsobu jejich interpretace, proto měly být podány spíše v úvodu než na konci čtení výsledkové části (předpokládám, že většina čtenářů čte přílohu až jako druhou v pořadí nebo jako doplněk hlavního textu). Autor mohl do přílohy spíše umístit ukázky fytoocenologických snímků nebo terénních zápisů, které by vhodně doplnily metodickou i výsledkovou část práce.

Výsledková část práce je místy málo přehledná. Získané informace jsou zpracovány převážně formou rozsáhlých písemných opisů, méně jsou využívány možnosti souhrnných tabulek nebo grafů. Grafy, které jsou zpracované pro vybrané dřeviny, byly ke škodě přehlednosti umístěné v příloze práce.

Přesto, že autor pracuje s relativně vysokým počtem bibliografických zdrojů, je možné autorovi doporučit celou řadu dalších podkladů, které by bylo vhodné v rešeršní části zpracovat (konkretizace dále v posudku). Autor se orientuje spíše jen na vybrané autory bez větší ambice postihnout celou šíři problematiky projekce a realizace územních systémů ekologické stability (dále ÚSES). Výběr autorů je ale na druhé straně pochopitelný s ohledem na studijní obor a lokalizaci modelových území.

Práce je psaná kultivovaným odborným jazykem, kterému je možné vytknout pouze několik málo překlepů a gramatických pochybení. Poněkud hůře jsou na tom anglické abstrakty a souhrny. Tyto texty ještě vyžadují podstatnou jazykovou korekturu. Autor se mohl rovněž důsledněji držet citační normy ISO 690 (seznam literatury).

Aktuálnost zvoleného tématu

Řešené téma považuji za vysoce aktuální. Dizertační práce je významným příspěvkem k monitoringu vývoje prvků ÚSES, zakládaných počátkem 90tých let 20. století. Předkládané vyhodnocení vývoje struktury porostů, vitality dřevin a celkové funkčnosti biokoridorů je důležité pro verifikaci, případně revizi, navrhovaných postupů a technologií zakládání a následné péče o porosty ÚSES.

Definování a naplnění cílů práce

Autor exaktně definoval dva hlavní cíle práce: a) zhodnotit stav a vývoj dřevinné složky vybraných biokoridorů, b) zpracovat doporučení pro projekci a realizaci nových prvků ÚSES. Oba cíle se mu podařilo naplnit. Je nutné ale upozornit, že autor hodnotil pouze vybrané segmenty ve vybraném území Jižní Moravy, proto i závěrečná doporučení mají jisté limity a výpovědní schopnost - argumentačně jsou podloženy pouze pro podmínky modelového území. Tato poznámka není myšlena jako výhrada ke kvalitě práce. Pouze postrádám upozornění autora na tuto okolnost.

Přínos autora

Dizertaci považuji za kvalitní původní vědecké dílo. Autor zpracoval množství dat vypovídajících o vývoji jedinců i celých dřevinných porostů ve vybraných úsecích biokoridorů. Data jsou statisticky zpracovaná a poskytují celou řadu zajímavých informací.

Použité metody

Pro studium problému zvolil autor celkem 5 modelových území (Křižanovice, Medlovice, Radějov, Stříbrnice, Vracov), v každém pak vymezil trvalé výzkumné plochy (TVP). Jejich počet v rámci modelového biokoridoru varíruje od 1 do 4 (chybí vysvětlení proč). Modelová území jsou vhodně volená, podmínky na lokalitách více-méně srovnatelné. Postrádám ale zdůvodnění výběru jak modelových biokoridorů, tak jednotlivých výzkumných transektů. Podle jakých kritérií autor volil konkrétní TVP?

Pro hodnocení vývoje porostu zvolil autor několik standardních parametrů: vývoj počtu dřevin, změny vybraných dendrometrických charakteristik (výška dřeviny a její přírůstek, výčetní tloušťka, šířka koruny) a poškození dřevin. Změny dřevinné složky pak správně doplňuje údaji o složení bylinné synuzie a půdní analýzou. K měření parametrů dřevin nemám zásadní připomínky. Z popisu metodiky mi ale není zřejmý postup, který autor použil pro hodnocení podrostu. Byly pořizovány klasické fytoecologické snímky? Osobně bych to očekávala. Pokud je tomu tak, pak postrádám informace o pořizovaných datech a zejména pak vyhodnocení snímků. Autor sice uvádí u každé plochy několik druhů – výběr ale působí poměrně nahodile. Je to škoda, protože složení bylinné synuzie dobře indikuje podmínky na stanovišti a jejich změny.

Kvalitu porostu dává autor do korelace zejména s kvalitou péče o porosty, s čímž lze souhlasit. Z popisu metodického postupu ale není jasné, jakým způsobem autor vlastně prováděl screening pěstebních opatření. Komentáře typu „bylo provedeno vylepšování“ (str. 112) a „důležitá je dobře provedená práce“ (str. 62, komentář k zakládání porostů) nečiní tuto část metodiky srozumitelnou. Autor by měl: a) konkretizovat pěstební opatření prováděná na ploše včetně termínu provedení, b) specifikovat nebo ještě lépe standardizovat operace, které musí být provedeny při realizaci a následné péči o porosty (závěrečná doporučení).

Způsob statistického vyhodnocení výsledků považuji za vhodný a nemám k němu výhrady (s výjimkou zmíněného hodnocení složení podrostu).

Výsledky dizertační práce

Nejrozsáhlejší částí práce je kapitola výsledky. Autor podrobně rozebírá vývoj dřevin a dřevinných porostů na ploše. Ne vždy má možnost důsledně verifikovat a srovnávat získané výsledky vzhledem k absenci některých informací (v některých případech chybí informace o počtech vysazovaných dřevin dle druhů, jindy nejsou známy počty dosazovaných dřevin). Je správné, že autor na tuto okolnost upozorňuje. Nedostatečnost vstupních údajů vnáší určitou nejistotu do hodnocení a závěry relativizuje. Nutno ale přiznat, že situace, ve které se autor ocitl, je poměrně obvyklá a rozhodně za ní nemůže.

Závěry, ke kterým autor došel, jsou argumentačně podloženy a konfrontované s výsledky jiných podobně orientovaných hodnocení. Srovnání vitality jednotlivých druhů dřevin odpovídá i našim zkušenostem z podobných měření v k.ú. Rakvice nebo Velké Bílovice.

Diskuse

Diskusní část dizertace není příliš rozsáhlá. Místy navíc budí dojem, že se jedná spíše o pokračování Literárního přehledu. Radila bych více se věnovat diskusi nad získanými výsledky a jejich výpovědní hodnotou. Je pravda, že autor tuto diskusi částečně rozvádí, ale na místě, které na to není úplně nejvhodnější (v kapitole výsledky). I díky této okolnosti je orientace v textu poměrně složitá.

Otázky k autorovi

Zajímá mě názor autora na tyto problémy:

- byl počet vybraných biokoridorů dostatečný na to, aby prezentoval obecné problémy při projekci a realizaci prvků ÚSES na území ČR?
- jakým způsobem a kde by měly být zpracovaná závěrečná doporučení, aby skutečně došlo ke zlepšení praxe?

K práci mám dále tyto drobné připomínky:

abstract – vhodnější je termín doctoral Thesis, termín a zkratka TSES je pro cizince nesrozumitelná – lépe ecological network

str. 9 – bylo by vhodné zmínit i zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, kde jsou relevantní termíny definovány

str. 12 – je biokoridor „liniový prvek“ nebo spíše „prostor bez antropických bariér“?

str. 13 – není na místě popisovat strukturu knihy Ekologická stabilita – vhodnější je pracovat s myšlenkami, které obsahuje

str. 19 – k problematice zalesňování zemědělských půd jistě existuje daleko víc informačních zdrojů. Autor by se neměl omezovat pouze na lesnickou literaturu nebo práce VÚKOZ Průhonice. Doporučuji např. práce německých autorů, prof. Machovce nebo dokonce neskromně i své (Salašová, A. Ekologicko – pestovatelské kritériá výberu dřevín v tvorbe poľnohospodárskej krajiny. Lednice, 1997). Obecně bych doporučovala věnovat více pozornosti literárnímu přehledu.

str. 23 – je použití druhu *Acer negundo* vhodné jako krycí kultura? Asi by to chtělo komentář.

str. 26 – pasáž věnovanou problematice rekultivací po důlní těžbě považuji s ohledem na téma a charakter modelového území za irelevantní.

str. 29 – byly by vhodné uvést termín „botanického průzkumu“ (datace) a zdůvodnit jej

str. 38 a dále – autor nepoužívá důsledně jednotky SI. Uvádět výšku stromů hodnotou např. 2200 cm je poměrně komické. Akceptuji uvádění přírůstku nebo výčetní tloušťky v cm; celková výška dřeviny by se ale měla uvádět v metrech.

str. 50 a dále – není vhodné míchat popis výsledků s diskusí

tab. 11 – pokud nejsou údaje o počtu dosazovaných jedinců, lze vůbec vývoj počtu jedinců hodnotit?

tab. 17 – vysvětlivky použitých zkratk jsou totožné, údaje v tabulce jsou proto málo srozumitelné.

str. 105 – jaký je důvod výrazného snižování počtu jedinců *Acer campestre*? (jedná se o obecný trend na všech plochách) Pokud je to zápojem – neměl by se přehodnotit spon použitý při výsadbě?

str. 117 – výsledky půdních analýz je vhodné korelovat s výsledky fytoocenologických snímků (resp. botanického průzkumu).

str. 133 – citace do závěru nepatří

str. 136 – gramatické chyby v anglickém summary (doctoral Thesis deals..., plots **were**, předměty v množném čísle se nikdy neuvádí s neurčitým členem atd. atd.)

Přílohy:

- charakteristika lokalit měla být uvedena v hlavní části práce

- lokalizaci úseků je vhodné doplnit údaji o zeměpisných souřadnicích

str. 79 – „byla provedena inventarizace“ – upřesnit, kdo ji provedl (autor?)

str. 108 – chybí číslo a název tabulky

Závěrem mohu konstatovat, že předložená dizertační práce je přes všechny výše uvedené výhrady cenným, autorsky původním dílem. Doporučuji předložit práci k obhajobě a po jejím úspěšném zvládnutí udělit doktorandovi titul „Ph.D.“.

V Lednici, 25.1.2012

doc. Dr. Ing. Alena Salašová